

Informacija tėvams

Garsų tarimo mokymas vyksta tam tikru nuoseklumu. Iš pradžių vaikas mokomas taisyklingai ištartį atskirą garsą, vėliau garsas įtvirtinamas skiemenyse, žodžiuose ir sakiniuose. Paskutinis etapas – įtvirtinti garsą kasdienėje kalboje ir išmokyti jį atskirti nuo panašiai skambančių garsų. Svarbu lavinti ir foneminę vaiko klausą, t. y. gebėjimą išgirsti nurodytą garsą skiemenyse, žodžiuose ir sakiniuose.

Garso L tarimas

Tariant kietąjį priebalsį **L**, burna truputį pravira, lūpos pasyvios. Liežuvis galiukas remiasi į priešakinius viršutinius dantis. Tariant minkštąjį garsą **l** liežuvis nugarėlė kiek labiau pakyla prie kietojo gomurio, o liežuvis šonai liečia jo pakraščius

Parengiamieji pratimai

1. Iškišamas smailus ilgas liežuvis ir pajudinamas aukštyn, žemyn, į šalis.

2. Smailus liežuvis pakaitomis stipriai remiasi į viršutinius ir apatinius dantis.

3. Smailu liežuviumi aplaižomos lūpos.

4. Pakaitomis iškišamas tai smailus, tai platus liežuvis.

5. Liežuvis sulenkiamas „kaušeliu“.

6. Tariant garsą ir laikant liežuvį „kaušeliu“, juo greitai braukomas gomurys.

Garso L įtvirtinimas skiemenyse

Kai vaikas išmoksta taisyklingai ištarti garsą **L**, pereiname prie jo mokymo skiemenyse. Pabrėždami tariamą garsą **L**, lėtai tarkite skiemenis (vaikas juos kartoja). Atlikite tai keletą kartų, skatindami vaiką pajusti liežuvio padėtį.

➤ la lo lu lū	➤ lo lū la lu	➤ al ol ul ūl	➤ ol ūl al ul
➤ ala olo ulu ūlū	➤ olo ūlū ala ulu	➤ el èl il yl	➤ èl el yl il
➤ le lè li ly	➤ li lè le ly	➤ el-èl il-yl	➤ al-ol ul-ūl
➤ lai lau luo lui	➤ lei liau liuo liu	➤ ul-ūl al-ol	➤ el-èl il-yl

Garso L įtvirtinimas žodžiuose

Jei vaikas lengvai ištaria garsą **L** skiemenyse, pereikite prie žodžių mokymosi. Pabrėžkite tariamą garsą **L**, stebėkite liežuvio padėtį. Paaiškinkite nežinomų žodžių reikšmes.

La-	labas, laka, lakas, lapas, lapė, lašai, sala, sula, tyła, uola, skola, vila, žala, lašiniai, lagaminas, lakūnas, kaladė, muilas...
Lo-	lobis, lokys, lopus, loja, lova, loto, kilo, svilo, valo, solo, malonė, lošė, melodija...
Lu-	Lubinas, lupa, lubos, lupena, lukštas, tyluma, šiluma, toľuma, Lukas...
Lū-	Lūpa, lūšis, lūžo, lūkestis, malūnas, lūšna, lūžinėja...
Lai-	Laimė, laida, laibas, laido, laipioja, laikas, laivas, laimikis, laivynas, siūlai, galai, vabalai, užuolaida...
Lau-	Laukia, laužo, laužai, laukai, laumė, kilau, valau, laukymė, palaukė...
Al-	Alma, baltas, kalnas, kaltas, alkanas, malkos, pagalba, valgo, skaldo, skalbiniai, baldai, balsas, šalmas, žvalgas, alga, balkonas, paltas, galva, spalva, saldainis, saldumynai, talka, šalna, kalva, baltas, pakalnutė, balta, šalta, gal, kaltas, šaltas...
Ol-	Kol, tol, tolsta, koldūnai...
Ul-	Kulnas, guldo, pulkas, kulka, vulkanas, buldogas...
El-	Delnas, geltonas, kelmas, gelda, telpa, velka, delta, keltas, kelmutis...
Il-	Ilgas, vilna, filmas, kilpa, miltai, pilkas, šilkas, šiltas, tildo, tiltas, vilkas, piltuvas,
Èl-	Vilma, kodėl, todėl, vėl, mėlsta, šėlsta, dël

Minkštojo L' tarimas

Le-	Lempa, ledas, lepina, lepšė, lesina, letena, ledainė, legenda, lelija, lengvas, lenkia, lenta, lentyna, pelenė, kalena, Lenkija, ledynai, ledinukai, lepus...
Lè-	Lėkė, lėlė, lėtas, lėkštė, dailė, dėlė, gėlė, skylė, pelė, lėktuvas, pelėda, zylė, kiaulė, eglė, meilė, kėlė, valė, malė, pylė...

Li-	Lipa, Lina, litas, ligonis, likimas, limonadas, liniuotė, peilis, liko, lingavo, linai...
Ly-	Lydi, lygina, lysvė, lydeka, lygybė, lyguma, lyja, mėlynė, kablys, eglynas...
Al'-	Alkis, Algis, baltina, kalvė, salvė, skalbia, spalvina, šaltis, šaltinis, baltiniai, žaltys, valtis, kalkės, malkinė, dalgis, apelsinas...
Ul'-	Bulvė, dulkė, gulbė, tulpė, stubina, bulvienė, sultys, mulkis, čiulbėjo...
Il'- El'-	Ilgis, iltis, dildė, dilgėlė, silkė, vilkė, kilmė, švilpynė, Vilnius, elnias, velnias, kelnės, pelkė, elgesys, delfinas, gelmė...

Garso L tarimas priebalsių samplaikose skiemenyse

- Pla plo plu plū plau plai ple plė pli ply pliu
- Bla blo blu blū blau blai ble blė bli bly bliu
- Kla klo klu klū klau klai kle klė kli kly kliu
- Gla glo glu glū glau glai gle glė gli gly gliu
- Sla slo slu slū slau slai sle slė sli sly sliu

Garso L tarimas priebalsių samplaikose žodžiuose

Pla-	Plaka, plaštaka, plaktukas, planeta, planai, plakatas, plovas, ploja, plokštė, plovė, pluta, plūdė, plūgas, plaukas, plaukė, plauna, pluoštas...
Bla-	Blakstiena, blogas, blokas, blusa, blunka, bluostas, keblus...
Kla-	Klanas, gamykla, kabykla, kasykla, klavišai, tinklas, kloja, klomba, klounas, klubas, klumpė, klūpo, klaida, klauso, paklausė, klaustukas, sukluo, glosto, migla...
Sla- Šla-	Slaptas, sloga, slūgo, slaugo, sluoksnis, slopina, slunkius, šluota, šlama, šlovė, šlapia, šlakai...
Ple'- Bli'-	Plekšnė, plepa, plentas, plepys, plevėsuoja, plikas, plėšikai, plyta, plyšys, plienas, pliusas, pliažas, pliaukši, pliaupia, pliekia, vėplys, blynas, blizga, blizgė...
Kle'-	Klevas, klega, klėtis, klimatas, klėjai, klykia, klysta, kliūva, kliūtis, klinika...
Sle'- Šle'-	Slepia, slegia, slėptuvė, slidės, slibinas, slysta, slyva, sliekai, slenkstis, šlepetė, šlepsi, šliaužia, šleivas.

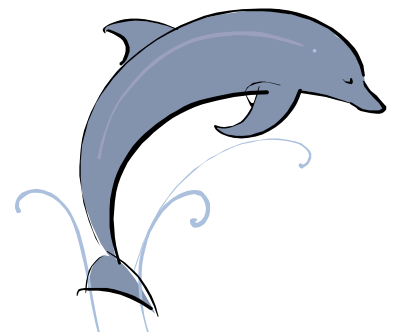

Garso L įtvirtinimas sakiniuose

Lapė įlindo į olą.
Alė mala.
Laima neša lėlę.
Lukas valo langą.
Tolumoje matėme laivą.
Laimutis laiko muilą.
Saloje žaliuoja ąžuolai.
Lukas kala.
Lopas ant lopo siūlo nei galo.
Lina mėgsta ledus.
Lėlė guli ant lovos.
Aldutė valgo.
Algis lupa bulvę.
Milda velkasi palatą.
Matėme baltą gulbę.
Balkone tupi buldogas.
Kalvis kala.

Ant kalno stovi Vilma.
Šalia pelkės auga meldai.
Namuose geltoni baldai.
Algio gažus balsas.
Lina valo kelnes.
Skauda alkūnę ir kulną.
Vilniuje valgėme saldumynų.
Senelis sklado malkas.
Senelė skalbia geldoje.
Matėme ilgą filmą.
Milda laisto tulpes.
Palmės auga kur šilta.
Ant kelmo guli baltiniai.
Kodėl skauda galvą?
Šiandien šalta.
Alpinistai lipa į kalną.
Delfinai slepiasi gelmėje.

Gelbėtojų valtis geltona.
Albinas nulupo apelsiną.
Kodėl nevalgai koldūnų?
Miglė plauna indus.
Klaudija neša albumą.
Klaipėdoje gyvena
klaipėdiečiai.
Alma nešioja klumpes.
Plekšnė plaukia.
Vaikai ploja klounui.
Žemę užklojo sniegas.
Gelsta klevų lapai.
Tinkluose blaškosi žuvys.
Už kluono auga gluosnis.
Vėjas glosto plaukus.

Parengta pagal:

Andrijanova A., Vilkienė S. Garsų tarimas. Kaunas (1990)

© Vilma Makauskienė 2013

© Kristina Pačėsaitė 2013